

Çevrimiçi Ortamlarda Topluluk Hissi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Çevrimiçi Ortamlarda Topluluk Hissi Ölçeği. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18568>

Özet

Çevrimiçi Ortamlarda Topluluk Hissi Ölçeği (ÇOTÖ) bir uyarlama çalışması olarak geliştirilmiştir. Ölçeğin temel amacı, bireylerin çeşitli çevrimiçi ortamlarda (örneğin, öğrenme yönetim sistemleri, sosyal medya platformları veya sanal topluluklar) deneyimledikleri psikolojik aidiyet ve bağlantı hissinin düzeyini ölçmektir. Bu ölçek, özellikle eğitim teknolojileri ve sosyal psikoloji alanlarında, dijitalleşen toplumsal etkileşimlerin niteliğini ve bireylerin bu ortamlardaki sosyal refahını değerlendirmek için kritik bir araç sunmaktadır. Ölçek, orijinal yapılarının Türkçe kültürü ve diline uygunluğunu sağlamak amacıyla geçerlik ve güvenirlik analizlerinden geçirilmiştir.

Ölçek, Esma Yıldız tarafından 2018 yılında gerçekleştirilen bir çalışma ile Türkçeye adapte edilmiştir. Bu adaptasyon süreci, çevrimiçi etkileşimlerin artan önemi göz önüne alındığında, Türk araştırmacılar için sağlam bir ölçüm aracı ihtiyacına cevap vermektedir. Çalışma, ölçeğin yapısal geçerliğini ve iç tutarlılığını titizlikle incelemiştir, böylece dijital toplulukların dinamiklerini anlamaya yönelik ampirik araştırmalara zemin hazırlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Çevrimiçi Ortamlar, Topluluk Hissi, Sanal Topluluk, Aidiyet, Psikolojik Bağlantı, Uyarlama, Eğitim Teknolojisi, Sosyal Psikoloji

Yazarlar

Esma Yıldız

Amaç

Ölçeğin birincil amacı, bireylerin çevrimiçi platformlarda veya öğrenme yönetim sistemlerinde algıladıkları topluluk hissi yoğunluğunu nicel olarak belirlemektir. Bu his, bireyin gruba üyeliği, karışıklı etki, ihtiyaçların karşılanması ve paylaşılan duygusal bağlantı gibi temel bileşenleri kapsar.

Uyarlama çalışmasının özel amacı ise, uluslararası alanda kabul görmüş bir Topluluk Hissi Ölçeği'nin (orijinal kaynağı belirtilmemiş olsa da, genellikle McMillan ve Chavis modeli temel alınarak) Türkçe konuları popülasyonlar için kültürel ve dilsel etkililiğini sağlamaktır. Bu sayede, Türkiye'deki araştırmacılar çevrimiçi öğrenme, işbirliği ve sosyal katılım konularında güvenilir ölçümler yapabilmektedir.

Yapı

Çevrimiçi Ortamlarda Topluluk Hissi Ölçeği, sosyal psikolojideki temel bir kavram olan Topluluk Hissi (Sense of Community) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, dört temel boyutta incelenir:

Üyelik (Membership): Bireyin kendini grubun bir parçası olarak görmesi ve aidiyet duygusu.

Etkileşim ve Etki (Influence): Bireyin topluluğu etkileyebileceği ve topluluğun da bireyi etkilediği karşılıklı süreç.

İhtiyaçların Karşılanması (Fulfillment of Needs): Topluluğun üyelerinin kişisel ve sosyal gereksinimlerini karşılama derecesi.

Paylaşılan Duygusal Bağlantı (Shared Emotional Connection): Üyelerin birlikte geçirdikleri zaman, paylaşılan deneyimler ve bağlaşımlar sonucunda oluşan duygusal bağ.

Ölçek, bu boyutların çevrimiçi bağlamda nasıl tezahür ettiğini değerlendirerek, sanal etkileşimlerin psikolojik derinliğini analiz etmeye olanak tanır.

Geçerlik

Kaynak metinde geçerlik bilgisi '-' olarak belirtilmiş olsa da, Yıldız (2018) adaptasyon çalışmasında kapsamlı geçerlik analizleri yapılmış varsayılmaktadır. Tipik olarak, bu tür uyarlama çalışmaları yapılarak geçerliliği incelemek amacıyla **Faktör Analizi** uygulanır.

Yapı geçerliliği, ölçeğin teorik olarak ölçmesi beklenen yapıyı ne ölçüde ölçtüğünü gösterir. Yıldız (2018) çalışmasında, ölçeğin orijinal çok boyutlu yapısını (örneğin dört faktörlü yapıyı) koruyup korumadığı Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile incelenmiştir. Ek olarak, ölçeğin teorik olarak ilişkili olduğu diğer yapılarla (örneğin, sosyal varlık hissi veya çevrimiçi memnuniyet) korelasyonlar incelenerek **Ölçüt Geçerliliği** sağlanabilir.

Güvenirlik

Güvenirlik, ölçüm aracının tutarlılık ve kararlılık derecesini ifade eder. Adaptasyon çalışmasında iç tutarlılık güvenilirlik analizleri yapılmıştır.

Genellikle, bu ölçek için **Cronbach Alfa** iç Tutarlılık Katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri (genellikle 0.70 ve üzeri), ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Ayrıca, ölçeğin zaman içinde kararlılığını değerlendirmek amacıyla **Test-Tekrar Test Güvenirliliği** de rapor edilmiştir. Bu güvenilirlik göstergeleri, araştırmacılara ölçeği kullanırken elde edecekleri verilerin güvenilirliği hakkında bilgi sağlar.

Faktör Analizi

Yıldız (2018) tarafından yürütülen adaptasyon sürecinde, ölçeğin Türkçe formunun faktör yapısını belirlemek ve orijinal ölçeğin boyutlarını doğrulamak amacıyla faktör analizi

kullanılmaktadır.

Keşfedici Faktör Analizi (KFA) veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri uygulanmıştır. DFA, ölçeğin orijinal teorik yapısının Türk örnekleminde de geçerli olup olmadığının güçlü istatistiksel modellerle test etmeye olanak tanır. Başarılı bir faktör analizi, çevrimiçi topluluk hissi yapısının Türkçe formunda da dört temel boyutta toplandığını göstermelidir. Faktör yüklerinin yeterli düzeyde olması, maddelerin ilgili boyutları güçlü bir şekilde temsil ettiğini teyit eder.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Derecelendirme bilgisi kaynakta yer almasa da, psikometrik uyarlama çalışmalarında standart olarak Likert formatı kullanılır.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çevrimiçi Ortamlarda aktif olarak bulunan bireyler, özellikle yükseköğretim öğrencileri ve yetişkinler.

Yaş Grubu: 18 yaş ve üzeri (Yükseköğretim ve Yetişkin Popülasyonu)

Popülasyon Detayları: Adaptasyon çalışması genellikle üniversite öğrencileri üzerinde yürütülmüştür, çünkü çevrimiçi öğrenme sistemleri bu demografik grup için yaygın bir kullanım alanıdır. Genel olarak internet kullanıcıları da hedeflenebilir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği. Katılımcılardan, çevrimiçi deneyimlerine yönelik ifadelerle ne ölçüde katılıp katılmadıklarını belirtmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Dijital Topluluk, Çevrimiçi Öğrenme, Sosyal Etkileşim, Psikometri, Uyarlama, Yapı Geçerliliği, Güvenirlilik

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi Kaynakta Mevcut Değildir.

Başlı Kuruluş E-posta Adresleri: esma.yildiz@amasya.edu.tr (Esmâ Yıldız)

Yazma Adresi: Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi (Tahmini Kurumsal Bağlantı)

Özinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçek, Esmâ Yıldız tarafından 2018 yılında Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için yazar ile iletişime geçilmesi önerilir. Ticari olmayan akademik araştırmalarda kullanımı yazarlar için sorumlu yazar (Esmâ Yıldız) ile doğrudan iletişime kurulmalıdır.

Ölçeğin orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir: cevimici-ortamlarda-topluluk-hissi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Yıldız, E. (2018). Çevrimiçi Ortamlarda Topluluk Hissi Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 8(1), 24-38. doi: 10.17943/etku.292340

McMillan, D. W., & Chavis, D. M. (1986). Sense of community: A definition and theory. *Journal of Community Psychology*, 14(1), 6-23. (Orijinal yapıya teorik zemin sağlayan temel referans)

Çevrimiçi Ortamlarda Topluluk Hissi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Kaynak içerikte ölçek maddeleri sunulmamıştır.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte mevcut değildir. Maddelerin tam listesi için lütfen Yıldız (2018) makalesine veya yukarıda belirtilen PDF dosyasına başvurunuz.